

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2015 m. spalio 23 d. *

Kėdainiai pagerbė okupuotos Lietuvos Prezidentą

Ant Kėdainių krašto muziejaus sienos atidengta atminimo lenta, bylojanti, kad būtent čia savo karinę karjerą pradėjo visų Lietuvos partizanų vadas Jonas Žemaitis-Vytautas. Pabrėžiama, kad tai vienintelis Lietuvos laisvės kovotojas, kurį tardyti asmeniškai ėmėsi trėmimui iš Lietuvos užsakovas – SSRS vidaus reikalų ministras Lavrentijus Berija.

Kėdainiai didžiuojasi jamžinę okupuotos Lietuvos Prezidentu tituluojamo partizanų vado Jono Žemaičio-Vytauto atminimą. Ant Didžiojoje gatvėje stovinčio Kėdainių krašto muziejaus pastato sienos pritvirtinta memorialinė lenta – horeljefas pažymi, kad tarpukariu čia veikusiam kariniame miestelyje penkerius metus tarnavo Kauno karo mokyklos absolventas Jonas Žemaitis, ilgainiui tapęs okupuotų Lietuvos partizanų vadu, turėjusiu Vytauto slapyvardį.

Vienas iš karo dievų

Kėdainių krašto muziejaus istorikas Vaidas Banys pabrėžė, jog idėja jamžinti J. Žemaičio-Vytauto atminimą Kėdainiuose sklandė kone visą pastarajį dešimtmetį. „Kad privalome jamžinti šio garbaus žmogaus atminimą, nuolat pabrėždavo buvę politiniai kaliniai bei tremtiniai, apie tai yra užsiminė vietos valdžios atstovai, to norėjome ir mes, muziejinių. Tačiau prieš jamžinimą privalėjome tiksliai išsiaiškinti J. Žemaičio-Vytauto sasajas su mūsų miestu“, – pabrėžė istorikas. Jis teigė gerą pusmetį naršęs įvairiausius archyvus, kol pagaliau rado patvirtinimą, kad būsimasis partizanų vadas, 1929-aisiais baigęs Kauno karo mokyklą ir tapęs jaunesniuoju karininku artileristu, pagal paskyrimą atvyko į Kėdainiuose dislokuotą 2-ąjį artillerijos pulką.

„Karo mokslas artileristus vadina karo dievais, tad mato-

me, jog būsimasis partizanų vadas studijoms pasirinko prestižinę sritį, kuri jam padėjo vėliau kovojant su okupantais“, – pabrėžė V. Banys. Jis teigė, jog buvę politiniai kaliniai bei tremtiniai, raginę jamžinti J. Žemaičio-Vytauto atminimą, žinojo, kad jis buvo artilleristas ir tarnavo „kažkur“ apie Kėdainius, tad reikėjo patikslinti. „Tarpukario Lietuvoje artilerijos pulkų būta netik Kėdainiuose, bet ir Raseiniuose, Ariogaloje bei Klaipėdoje. Tad privalėjome išsiaiškinti, kuriame jų konkretčiai tarnavo šis žmogus. Džiaugiamės, kad jo tikrai tarnauta būtent mūsų mieste“, – sakė V. Banys.

Kėdainių krašto muziejaus direktorius Rimantas Žirgulis pridūrė, kad J. Žemaičio-Vytauto tarnavimą Kėdainiuose paliudijo ir muziejuje turima jo nuotrauka, kurioje jis matomas sėdintis ant arklio. „Iš tiesų partizanų vadų nuotraukų likę gana nedaug. Jų turėti okupacijos metais būdavo pavojinga“, – sakė V. Banys. (keliamai į 4 psl.)

Septintasis Dzūkijos partizanų dainų festivalis „Laisvės kelias“

Druskininkų „Atgimimo“ mokyklos aktų salėje surengtame septintame partizanų dainų festivalyje neeiliniu įvykiu tapo svečių iš Latvijos atvykiemas. Pirmą kartą festivalyje skambėjo dainos latvių kalba, jas atliko moksleivių trio iš Jurmalos Slokas Pamatskolas mokyklos. Penkių žmonių delegacija vadovavo pats mokyklos direktorius Giuntars Mikelsons. Broliukai latviai festivalio dalyvių ir svečių buvo sutiki labai šiltai. Mums buvo malonu išgirsti, kad jiems festivalis paliko labai gerą įspūdį ir tikėtina, kad iji atvyks ir kitais metais.

Kaip visada įspūdingai pasirodė Punsko Kovo 11-osios licėjaus jaunimo mišrus choras „Paščupiai“, o jo vadovas Jonas Vytautas Pavilonis susilaikė net ovacijų, kai festivalio pabaigoje latvių delegacijos garbei pats atliko vieną žymaus latvių kompozitoriaus Raimundo Paulo dainą.

Šių metų festivalyje buvo galima pastebėti, kad dalyviai pradėjo daugiau dėmesio skirti savo aprangai, sceninei kultūrai, buvo daugiau naudojama vaidybinių elementų. Nemaža dalis festivalio dalyvių vilkėjo tautiniais drabužiais.

Labai pradžiugino, kad dalyvavo gausus būrys jaunų dainorelių – pradinukų, kurie su laukė ypatingo žiūrovų dėmesio ir simpatijų.

Apibendrinant festivalį, jo dalyvių ir svečių pakilių nuotaiką, galima teigti, kad tai ne šiaip renginys, o šventė, kuri patrauklia forma padaeda sekmingai siekti pagrindinių tikslų – išsaugoti ir puoselėti partizaninio karo laikų kultūrinį paveldą, ugdyti jaunimo patriotiškumą ir tautiškumą.

Neabejoju, kad partizanų dainų festivalių sėkmę didžiai dalimi nulėmė Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus bei „Atgimimo“ mokyklos glaudus geranoriškas bendrabuviavimas.

Festivalio dalyviai iš Jurmalos ir Punsko apsilankė ir Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejuje. Ekskursijos svečiams paliko gerą įspūdį. Jų metu ne tik susipažino su muziejaus eksponicij-

Partizanų dainų festivalio jungtinis chorus

Festivalio organizatoriai ir svečiai

Šventės rengėjus vienija glaudus ir geranoriškas bendrabuviavimas

ja, bet ir pamatė keletą filmuotų epizodų tremties, ginkluoto ir neginkluoto pasipriešinimo temomis. Svečiams taip pat suteikėme galimybę apsilankyti M.K. Čiurlionio muziejuje.

Nuskambėjus paskutiniams festivalio akordams, išsiskirčius dalyviams ir svečiams, tarptautinis septintasis

tradicinis partizanų dainų festivalis tapo istorija. Jo metu patirti įspūdziai, šventinė nuotaika, nuoširdus bendrabuviemas, daug besiypsantį jaunu veidų dar ilgam išliks atmintyje.

Gintautas KAZLAUSKAS,
LPKTS Druskininkų filialo pirmininkas

Replika

Vieši nusišnekėjimai

Dažnai tenka girdėti per LRT radiją ir televiziją, skaitytu laikraščiuose ar interneito portaluose, kai ne tik žurnalistų į laidas pasiviesti nepilietyški piliečiai, bet ir viešieji asmenys savo kreipimosi į tautą kalbą pradeda saviniekos žodžiais: „Esame maža tauta. Lietuva maža valstybė. Pas mus nėra demokratijos (nes Seimas manęs neklauso). Visus smaugia klestinti korupcija. Lietuvoje žeminas ir niekinamas paprastas (geriau tiktū sakyti „eilinis“) žmogus, jo orumas. Lietuvoje mažiausiai atlyginimai ir didžiausiai mokesčiai. Lietuvoje viskas taip blogai, kad iš jos bėga žmonės – švietimas, mokslas, socialinė ir sveikatos apsauga, žodžiu, visas viešasis sektorius niekam tikęs.“

Keičiausia, kad tokį pilietišką žmogų žeidžiančių žodžių galima išgirsti ne tik iš po-

litikų ar Seimo narių, bet ir iš ministrų ar kitų aukščiausiu šalių pareigūnų. Lietuvoje viskas blogai, o Vakaruose viskas gerai. Net ir Rytuose kai kas yra geriau. Ar tik ne ant V. Putino malūno pilate vandenį, gerbiamieji politikai? Išeitų lyg ir nemokame patys tvarkytis savo valstybėje.

Apie valstybei žalingą saviplaką prieš kurį laiką rašė prof. Vytautas Landsbergis. Deja, nepadėjo. Blogiausiai, kad blogu politikų pavyzdžiu sekia eiliniai žmonės ir nesusimąstydamis buityje naujoja tas neteisingas ir žalin-gas frazes.

Nusišnekantieji net nepagalvoja, kokią žalą jų žodžiai galiai padaryti visuomenės, ypač besimokančio jaunimo pilietiniams patriotiniams ugdymui. Jiems reikia diegti taurius Tėvynės meilės, nesavanaudišku-mo, savanoriavimo, pasiauko-

jimo kitų naudai idealus. Kaijie tik ir girdi esą Lietuva maža, mūsų mažai ir nieko itin gero nuveikti negalime, belieka veiklesniems krautis lagaminius į airijas...

Paskutiniu metu už ES pinigus vykdoma saviplakos akcija – esą lietuvių „nemyli“ karro pabégelių. Esą Vokietija priėmė mūsų 1944 metų pabégelius, o rusai mūsų tremtinius Sibire. Tai mes, lietuvių, ypač tremtiniai, turėtume būti labai tolerantiški dabar ES užplūdu-siems pabégeliams iš Artimųjų Rytų. Nebūtų keista, jei tos kalbos sklistų ne iš politikų, bet iš Lietuvos istorijos nežinančių mažaraščių lūpu.

1944 metų pabégelių buvo tikri karro pabégeliai, traukėsi nuo smarkią fronto kautynių, bėgę nuo sovietinio okupanto represijų, o ne trokšdami geresnio gyvenimo. Jie tvirtai tikėjo, kad greitai sugrįs į palik-

tus savo namus, kai tik amerikių sąjungininkų ir sovietų kariuomenės susidurs ir ištumus pastaruosius už 1938 metų SSRS sienų.

Sibiro tremtiniai gerai žino, kad vietinė valdžia ir žmonės juos priėmė kaip didžiausius priešus – fašistus, vagis ar plėšikus. Jiems ten buvo labai sunku, kol patys savo doru elgesiu ir darbštumu įgijo vietas gyventojų pasitikėjimą ir net pagarbą. To linkėtume ir dabartiniams pabégeliams. Nereikia tremtinių var-dovo kaišioti kur nereikia ir eili-ne proga juos skaudinti bei šmeižti. Juos gyvenimas išmo-kė atskirti grūdus nuo pelė. Jie supras, kam reikia padėti, ir padės, bet ne visiems geresnio gyvenimo ieškotojams.

Karo pabégelių tarp dabartinių imigrantų aiški mažuma ir jiems reikia padėti. Kiti – ekonominiai migrantai. Jie pa-

galbos neprašo, bet reikalauja, lyg ES būtų jiems skolingo, ižūliai braunasi per valstybių sie-nas, gąsdindami žmones, lyg kokie senovės hunai.

Ne tik Vidurio Europos šalių premjerai, bet ir Vokietijos užsienio reikalų ministras sako, kad tikrų karo pabégelių tarp migrantų yra gal ketvirtadalis. Kita vertus, Sirijos karo pabégeliai yra saugūs Turkijos ir Libano stovyklose. Bet ten jų gyvenimas nelengvas, daug nepri-teklį, nėra darbo.

Šiomin dienomis Vokietijos kanclerė Angela Merkel derasi su Turkijos valdžia dėl pagalbos pabégeliams pačioje Turkiuje. Tai teisingas problemos sprendimo kelias. Darbą ir pašalpas laikinai gali sutekti ir ES šalys, kartu ir Lietuva. Bet pasibaigus karui jie turi grįžti į savo tévynę.

Povilas JAKUČIONIS

Lituanistika: tarp valstybinės kalbos gynėjų ir tvirkintojų

Ne vienus metus kartu su lituanistais bei istorikais teko rengti piketus, mitingus, susitikimus su Seimo nariais, bandant pastariesiems paauskinti akivaizdū faktą, kad nevalia neigti Konstitucijoje įtvirtinto valstybinės kalbos statuso ir iš jo kylančių reikalavimų. Konstitucija reikalauja, kad asmen-vardžiai visų Lietuvos piliečių pasuose ir vietovių pavadinimai visose Lietuvos savivaldybėse būtų rašomi tik valstybine kalba. Šių metų Seimo pavasario sesijos paskutinę dieną buvo svarstomi Gedimino Kirkilo ir Irenos Šiaulienės bei alternatyvus 11 Seimo narių iš skirtingu frakciju projektais dėl vardų ir pavardžių rašymo tvarkos asmens tapatybės dokumentuose. LSDP atstovai siūlo leisti rašyti pasuose kitomis kalbomis vietoje valstybinės kalbos, o alternatyvus projektas – Konstitucijai ne-prieštaraujančių „latvišką“ variantą, kai pagrindiniame paso puslapyje rašoma tik valstybine kalba, o papildomų įrašų puslapje ar kitoje tapatybės kortelės pusėje leidžiama įrašyti vardą ir pavardę kita norima kalba.

Pastarasis variantas, nors suderinamas su Konstitucija, tarptautine teise, visuomenės nuostatomis ir elementariai pagarba valstybinei kalbai, buvo užblokuotas. Teisės ir teisėtvarkos komitete vieno balso persvara 5:4, sprendimą nulėmus Julius Sabatauskui, kaip komitetu pirmininko, antrajam balsui. Tačiau galutinis sprendimas dėl vardų ir pavardžių rašymo pasuose buvo ati-

dėtas rudens sesijai. Seimo valdantieji su dalias opozicinių jėgų parama aiškiai linksta priimti G.Kirkilo ir I.Šiaulienės projektą, pagal kurio skirtingus variantus lietuvių kalbos abécéle būtų papildyta arba trimis naujomis raidėmis „w, q, x“ arba visa daugiau nei 150 lotyniško pagrindo rašmenų įvairove.

Nepritardama tokiam anti-konstituciniam ir trumparegiškam žingsniui, susibūrė iniciatyvinė grupė „TALKA už Lietuvos valstybinę kalbą“. Nematydama kitų būdų išsau-goti lietuvių kalbos valstybinį statusą, „TALKA“ kreipėsi į Vyriausiąją rinkimų komisiją ir iki lapkričio 4 dienos įsipareigojo surinkti 50 tūkstančių Lietuvos piliečių parašų, kad Seime privaloma tvarka būtų svarstomas aptartasis „latviškas“ įstatymo projektas, o vi-suomenėje ir dvišaliuose san-tykuose su Lenkija būtų galima pagaliau padėti tašką nesi-baigiantiems ir tik Rusijai nau-dingiemis nesutarimams.

Įžymus pasaulinio garso mokslininkas ir akademikas Zigmantas Zinkevičius, matydamas nepaliaujamas pastangas įteisinti asmenvardžių rašybą pasuose nevalstybine kalba, kreipėsi į J. Bernatonių ir priminė jam apie pasekmes, kurios neišvengiamos priėmus tokį sprendimą. Z. Zinkevičius, kaip lietuvių kalbos žinovas, pabrėžė, kad beveik jokia išsi-vysčiusi Vakarų valstybė neleidžia paso įrašų nevalstybine kalba, kad Europos Žmogaus teisių teismas jau ne syki įšai-kino, jog rašyti vardus ir pavar-

des tik valstybine kalba yra šalių vidaus reikalas. Tai patvirtino ir Lietuvos Konstitucinis Teismas. Z. Zinkevičius tai apibūdino ir savo straipsnyje „Lietuvos piliečių pavardes rašyti lenkiškomis raidėmis – ne-samonė“.

Žinoma, tokie socialde-mokratų siūlymai ypač nepri-imtini Lietuvai, kurios piliečiai per ilgaamžę istoriją, carinę okupaciją, Vilniaus krašto užgrobimą nukentėjo taip, kad lietuvių kalba buvo atsidūrusi ties išnykimo riba. Turbūt ne-reikia priminti, kaip per lenkmetį buvo uždarinėjamos lietuviškos mokyklos, persekojami mokytojai, lenkinamos pa-vardės, ypač ant mirusų lietuvių antkapių, kuriuos LLRA ir Kirkilo šalininkai šiandien begėdžiai pasitelkia kaip taria-mą įrodymą, jog „lenkai čia gy-veno nuo seno, o jų pavardes leidome rašyti lenkų kalba“. Juk lietuviškai užsirašyti lietuviams nebuvo leidžiamą.

Lituanistų mokslininkų tyrimais nustatyta, kad 80 procentų piliečių okupuotame Vilniaus krašte pavardės yra lie-tuviškos kilmės. Pateiksiu tik vieną pavyzdį. Paimkime as-menvardį, kuriam pradžią da-vė žodis „vilkas“. Jo sūnų lie-tuviai vadino Vilkaičiu. Toks iš „vilk“ kilęs pavadinimas išli-ko dabartinėse lenkiškai kal-bančių žmonių pavardėse: Vil-koit, Vilkoic, Vilkanec, Vilkel, Vilkiš. Kadangi gerą dešimtmetį teko dirbtį Vilniaus rajone, man ir ne specialistui buvo aišku, kad mano bendradarbių pavardės yra lietuviškos kil-

mės: Jurgelenec, Juodagalvis, Labut, Labul, Šileiko, Valeiko, Žeimo. Ir dabar vilkti ant tokių nutautintų pavardžių nau-ją rūbą – raides w, x, q – būtų ne kas kita, kaip sąmoningas siekis dar labiau nutautinti Vilniaus kraštą, galutinai valstybės vardu įteisinti okupacijos padarinius. Bijau, kad būtent tokis ir yra pagrindinis G. Kirkilo, I. Šiaulienės, Lenkijos radikalų ir, „tomaševskininkų“ siekis bei senos autonominių svajonės išspildymas.

Durdami į nugarą tiek valstybinei lietuvių kalbai, tiek ir pačiai kalbininkų bendruome-nei, prie LLRA šalininkų netikėtai ir neviešai prisijungė ir Vilniaus universiteto Filologijos ir lituanistikos fakulteto vadovai. Vilniaus karininkų ramovėje rugsejo 30 dieną vyko nevyriausybinių organizacijų, padedančių stiprinti Lietuvos gynybinį pajėgumą, koordinacinės tarybos, kurių vienija 27 organizacijos, posėdis. Die-notvarkėje buvo numatyta susi-tikimas su KAM ministru Juozu Oleku, kiti svarbūs klausimai. Netikėtai į ją įtrauktas ir susitikimas su VU Filologijos katedros dekanu Antanu Smetona ir Lituanistikos katedros vedėju Vytautu Kardeliu. Jų mintys nukrypo socialdemokratų varianto pa-laikymo link.

Pirmiausia A.Smetona suk-ritikavo piliečių iniciatyvą „TALKA už valstybinę kalbą“ ir visus daugiau nei 150 talką remiantį viešą laišką pasirašiusius inteligenčius bei rezisten-tus, tarp jų ir daug labiau už

patį A.Smetoną nusipelniusius akademikus kalbininkus. Tada tema nukrypo į atvykusių į Lietuvą užsieniečių problemas, esą dėl to ir reikia įvesti papildomas raides, nes pasuose ne-galėsime autentiškai įrašyti jų pavardžių, prasidės Lietuvai nuostolingi teismai. Pulkininkas leitenantas Mindaugas Ži-bas paklausė, o kaip bus su mū-sų piliečiais, išvykusiais į Vokietiją, JAV, kaip jų pasuose bus įrašomos ž, š, č raidės – „rašys Zibas ar Žibas?“ Be abejo, lietuvių kalbos „korifē-jai“ supranta, kad dokumentuose paritetu nebus, save ger-biančios valstybės atvykėlių pa-suose išlygū nedaro ir rašo jų vardus valstybine kalba. Jokio atsakymo į šį paprastą klausimą su LLRA kolaboruojantys kalbininkai negalėjo pateikti.

Taigi greta lietuvių kalbos tvirkintojų J.Bernatonio, L.Linkevičiaus, R. Šimašiaus, atsiranda studentus auklėjantys aukščiausio rango pedagogai, kurie ne tik negina lietuvių kalbos išlikimo interesu, bet ir aktyviai agituoja griauti nusistovėjusių raidyno vartojimo tvarką.

Galima neabejoti, kad jų „netikėtas“ atvykimas į kari-ninkų ramovę dėstyti propa-gandinių teiginį buvo susietas su tuo, kad Koordinacinės tarybos organizacijos yra pa-e-musios per 100 TALKOS parašų rinkimo lapų, taigi įsipareigoja surinkti iki 7000 parašų. Jų niekingas siekis buvo sužlugdyti visuomeninę akciją, už akijų ieškant būdų, kaip paveikti pat-riotiškai nusiteikusius piliečius. (keliamas į 4 psl.)

Įvykiai, komentarai

Pabėgelių krizė krečia Europą

Situacija vis prastėja

Šiandien karo pabėgelių tema tapo visos Europos Sąjungos galvos skausmu, nustūmisi į pašalį visas kitas aktualijas. Spalio viduryje Vokietijos žiniasklaida skelbė, kad Austrija per pusantros paros pasiekia daugiau nei 12 tūkst. pabėgelių, o i pasienyje esantį Nikelsdorfa kasdien atvyksta po 5500 ir dauguma jų tikisi pakiuti į Vokietiją. Vengrija pagaliau sugebėjo aklinais uždaryti savo sienas ir nebeįsleisti masinės migracijos. Deja, visa imigrantų lavina pasuko į gretimas šalis.

Praėjo keliolika dienų, o situacija vis prastėja, nepaisant Vokietijos pastangų pagreitinti pabėgelių priėmimo procedūras. Ir neatrodo, kad dugnas bus pasiektas – kol nebus sustabdytas imigrantų strautas, plūstantis per Viduržemio jūrą, tol reikalai tik blogės. O tą srautą, beje, dar labiau intensyvina Rusijos kariniai veiksmai Sirijoje – juk sirams iš tikro nieko nebelieka, kaip bėgti. Bėgama ne tik nuo bombų, bet ir galimų režimo represijų įsigalėjus taikai: jei teritoriją anksčiau kontroliavo sukilėliai, gali tekti įrodinėti lojalumą režimui. Žinoma, jeigu Asado administracija tą leis (pats tinkamiausias pavyzdys – Sovietų Sąjungos piliečių, buvusių nacių okupuotoje teritorijoje, likimas: nors visi buvo perkratyt Čekistų, liko „démé“, neva, tu nepatikimas).

Nors ES viršunėse nutarta imtis veiksmų užkertant kelią žmonių kontrabandai, kol kas neatrodo, jog tai duotu bent kokių apčiuopiamų rezultatų.

Neaišku, ir kiek naudos atneš Vokietijos kanclerės A. Merkel susitikimas su Turkijos prezydenti Redžepu Tajipu Erdohanu – juk turkams daug labiau apsimoka praleisti pabėgelius ir migrantus į ES, nei laikyti tuos žmones pas save ir juos išlaikyti (pabėgelių stovyklose Turkijoje buvo prisiglaudę apie 2 milijonai).

Nepamirškim ir Rusijos politikos bei propagandos – ji dabar stengiasi išnaudoti pabėgelių kortą tiek smukdant ES ekonomiką, tiek priešinant bendrijos šalis-nares.

Internete – pilna putinistų propagandininkų agitacijos

Kokie Rusijos propagandininkų komentarai po straips-

niais, kuriuose kalbama apie imigrantų antplūdį, mūsų informacinėse priemonėse? Ogi patys aršiausi – puolama vyras, kad neveja lauk imigrantų, kad nesirūpina savo šalių piliečiais ir taip toliau.

Žodžiu, kalbama ne apie problemos sprendimo galimybes ir priežastis, bet puolama mūsų pačių valdžia, neva nuolankiai vykdanti ES viršūnių paliepimus...

Atrodytų, yra tiesos jų „kommentaruose“, tačiau kai patikrini, ką šie „kommentatoriai“ yra sakę anksčiau apie, pavyzdžiu, Ukrainos įvykius, atsiveria visai kitas vaizdas – skamba ditirambai Putiniui, tyčiojamasi iš Uainos, kliūva ir mūsų šaliai. (Nieko nuostabaus – jie ir Malaizijos boingo numušimą sieja su kuo tik nori, tik ne su Rusija.)

Tad ar verta patikėti tokios komentatorių nuoširdžiu „susirūpinimu dėl Lietuvos“ nelegalų antplūdžio fone? Žinoma, kad ne, jų užduotis aiški kaip dieną – kelti mūsų piliečių nepasitikėjimą valdžia, jos sprendimais, kiršinti visuomenę ir galiausiai formuoti ir pateikti kitoms ES šalims nuomonę, jog „lietuviai yra beširdžiai rasistai, nerorintys padėti karo pabėgeliams“ (galima neabejoti, kad pateikiant tokią nuomonę jau nebus kalbama apie nelegalus ar imigrantus), nenori padėti kitoms ES šalims, kurioms tenka milžiniška našta tvarkantis su migrantų srautais.

Svarbiausia, kad tokiai proto drumstimaus putinistai siekia neleisti mūsų valstybės piliečiams susivokti, surasti teisingą sprendimą ir jo ataklai siekti. Liūdina, kad ant šito masalo užkimba dauguma mūsų „tautininkiškai“ nusiteikusių tautiečių, matančių problemą „vienu kampanu“ – lyg tyčia tokiu, kokio reikia Putiniui.

Būti geram – lengva, būti teisingam – štai kas sunku!

Supraskime ir tuos nelaimėlius, kurie patikėjo kontrabandininkų agitatoriais ir paliko pabėgelių stovyklas ar gimtus namus: žmonės išleido paskutinius pinigus ir manė nusipirkę bilietą į laimingą ir sotų pasaulių sau ir savo vaikams, deja, realybė pasirodė visai kitokia – nei pinigų, nei sočios laimės, tik vargas po atšiauriu rudeniniu Europos dangumi (juk neįmanoma per trumpą laiką visus aprūpinti

bent jau palapinėmis), laukiant pabėgėlio statuso.

Kaip matėme televizijų reportažuose, kalbančiuose apie pabėgelių krizę, tūkstančiai jaunų šeimų su mažais vaikais dangstosi politileno skraistėmis ir skėčiais nuo lietaus, klampoja po purvą, sutryptą tūkstančių žmonių. Pabandykite patys tokiu metu laikubent parą praleisti po atviru dangumi...

Kol kas tik stebėtis reikia, su kokia kantrybe pabėgelių laukia eilėse prie priėmimo centrų, bet juk žmonių kantrybė irgi turi ribas – kai pradės sirgti ir mirti vaikai arba galutinai paaiškės, kad ES nepajęgi suteikti visiems prieiglobočio, gali kilti ne šiaip neramu mai, o tikra kova už išlikimą. Tik štai įdomu, ar kas tuomet prisimins, kas kaltas dėl šios situacijos?

Juk kaip raše vokiečių žurnalas „Bild“, žurnalistų paklausta, ar įsileistų į savo namus pabėgelius, Vokietijos kanclerė A. Merkel atsakė „ne“. „Labai lengva būti geram, būti teisingam – štai kas sunku!“ – yra pasakės Viktoras Hugo. Turbūt taikliau apie A. Merkel ir jos neatsakingą kvietimą pabėgelius atvykti į Europą nesugalvosi pasakyti. (Šis posakis tinka ir mūsų „humanistams“, raginantiems priimti imigrantus.)

Tiesa, stebint pastarujų dienų A. Merkel veiklą, panašu, kad ji jau suvokia, kokią Pandoros skrynią atidarė. Dabar ji jau kalba apie „tranzito koridoriaus“ atidarymą Vokietijos – Austrijos pasienyje (šiose zonose iš karto būtų tikrinami ir įsileidžiami tik tie, kas iš tikrujų turi teisę į politinį prieiglobstį), jau pripažsta, kad ES viena pati nesusidoros su pabėgelių krize ir tam būtinos tarptautinės pastangos. (Va, kad tik į tas „pastangas“ nebūtų įtraukta Rusija, ko pastaroji, be abejio siekia bombarduodama Asado priešininkus.)

Labai pelningas verslas

Kai kalbame apie kokią nors problemą, svarbiausias tikslas yra įvardyti viską, kas su ja susiję. Todėl šiuo atveju, kai kalbame apie ES užgriuvusių pabėgelių krizę, svarbu tiksliai pasakyti, kas yra tie „pabėgėliai“. Jungtinių Tautų Žmogaus teisių konvencija įpareigoja padėti tik karo ar stichinių nelaimių pabėgeliams, o ne socialinės gerovės ieškantiems

imigrantams (jų tikslas – nelegalus darbas ir riebūs socialiniai fondai).

Tačiau tikrovė yra tokia, kad du trečdaliai vadinančių „pabėgelių“ iš tikro tėra ekonominiai imigrantai, ne atsitiktinai nusitaikę į Vokietiją, Didžiąją Britaniją ir Švediją, tai yra į šalis, kuriose socialinės paramos sistemos yra dosniausios. Tam tikra prasme šie ekonominiai imigrantai yra tiesiog nusikalteliai, besinaudojantys tikrų karo pabėgelių neblaime. Žinoma, ir visi, kas susiję su žmonių kontrabanda, yra tiesiog nusikalteliai.

Deja, ne išimtis ir daugelis naivuolių, suplakatais raginančių atvykti į savo šalį.

„The Migrants Files“ duomenimis, nuo 2000 metų žmonių kontrabandininkai uždirbo apie 16 milijardų eurų už nelegalių imigrantų gabėnimą į Europą. Per tą patį laikotarpį Europos Sąjungos šalys išleido 11,3 milijardo eurų sugautų nelegalių imigrantų deportacijai atgalios. Dar 1,609 milijardo eurų buvo išleista pasienio kontrolei, nelegalų laikymo centrams, sienų apsaugai ir Briuselio biurokratijai, susijusiai su ES išorės sienų apsauga, finansuoti. Dar kažkas stebisi, kad to imigrantų srauto niekaip nepavyksta sustabdyti?

O kuriems galams, jei visi, kas prie imigrantų biznio, skaičiuoja milijardus? – rašo Audrius Bačiulis savo paskyroje „Facebook“. Gerai pagalvojus nekyla abejonių, kad ir daugelio gražbylių, kalbančių apie atjautą ir gailestingumą imigrantams, šnekos tėra apsimestinės, už kurių slepiasi išlavėjusi uoslė dideliems pinigams. Juk pabėgelius reikės maitinti, apgyvendinti, transportuoti, mokyti, gydyti ir taip toliau, o tam reikės nemazai lėšų. Vadinas, kažkas tuos pinigus už padarytą darbą gaus?

Gaus transportuotojai, nekilnojamojo turto disponuotojai, gydymo organizacijos, nepaslaptis, kad ir labdaringos veiklos organizacijos pasipelnys (jei kam tai atrodo neįtikėtina, tai tegu pasidomi, kokius atlyginimus gauna, pavyzdžiu, labdaringų organizacijų vadovai – nemanykite, kad jie dirba už „ačiū“).

Kita vertus, šis verslas susijęs su milžiniška korupcija – gal čia irgi slypi priežastis, kodėl kai kurie valdžios atstovai su tokia „krikščioniška meile“

ir išskėstomis rankomis laukia imigrantų?

Galima paieškoti ir ideologinių priežasčių – štai kairieji ir „žalieji“ išvis kalba, kad negalibūtijokiu apribojimų imigrantams, mat žmogus turi teisę bėgti nuo karo ir skurdo, tad tokį bėglių bus visuomet, nes yra šalių, kur žmonės palyginti per gerai gyvena.

Suprask kaip nori: ar kai visi bus skurdžiai, nebus ir pabėgelių, ar tai vėl tas bolševikinis principas „kuo blogiau vienims, tuo blogiau mums“, pritaikytas praktikoje?

Lietuvių kol kas negresia nei pabėgelių krizė, nei islamizacija

Teigiamo, kad Lietuva ši met per pusmetį dėl prieiglobočio gavo 200 prašymų. 48 prašymai patenkinti. Kiti prašytojai (152) greičiausiai buvo apsišaukėliai.

Lietuva kasmet priima pabėgelius, prieš tai patikrinus jų tapatybę ir kitą informaciją apie prašytoją. Jokių problemų iki šiol nebuvo. Nebūtų ir su sirais. Tačiau kol kas į Lietuvą nei pabėgelių, nei imigrantai nesiveržia.

Spredžiant iš Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos atstovų vizito į Graikiją ir Italiją, susirasti pabėgelių, kurie norėtų prisilausti Lietuvoje, teks patiem. Lietuva įsipareigojo šiaisiai metais prisilausti arti 1200 pabėgelių, tad sutikite, kad toks skaičius mūsų valstybės mastu yra nežymus.

Taigi galime kurį laiką būti ramūs – mums negresia nei islamizacija, nei pabėgelių krizė. Kol kas negresia. Tačiau tai nereiškia, jog nieko nepajusime – be jokių abejonių ES ekonomikai bus suduotas nemenkas smūgis, kuris neaplens ir mūsų, nes imigrantams išlaikyti reikės milijardų, neaišku, kaip pavys juos integruti (tiksliau, didžiųjų ES valstybių senbūvių patirtis rodo, jog norai integruti imigrantus tėra utoji, neatmetamas ir terorizmo pavojuς).

Blogiausia, kas gali mums gręsti, tai visuomenės susiskaldymas, nes jau dabar riešamas, kas didesnis humanistas, kas patriotas, o kas – Kremliaus tarnas. Neabejotina, kad pabėgelių tema bus ir artėjančių Seimo rinkimų „arkliukas“.

Gintaras MARKEVIČIUS

Gražinai Vokietaityei-Amonas – 100 metų

Rugsėjo 15 dieną Gražina Vokietaitytė-Amonas, gyvenanti JAV Oregono valstijoje, šventė gražų 100 metų jubilieju. Jubiliatė pasveikinusiemis Kauno miesto muziejaus, kuriame saugomas jos brolio Algirdo Vokietaičio archyvas, darbuotojams ji nesenai atsiuntė kuo giliausią padėką ir geriausius linkėjimus.

G. Vokietaitytė gimė 1915 metų rugsėjo 15 dieną Voroneže, žymaus pedagogo ir būsimo Kauno burnistro (1931 m.) Juozo Vokietaičio šeimoje. Ji turėjo vyresnius brolius Vytautą, Algirdą, Kęstutį ir v-

resnę seserį Birutę. Baigusi „Aušros“ mergaičių gimnaziją Gražina 1935–1937 metais studijavo Aukštuojiuose kūno kultūros kursuose, 1940 metais bėgė Vilniaus universitetą. Dirbo kūno kultūros mokytoja Kauno M. Pečkauskaitės privačioje gimnazijoje, nuo 1940 metų – Kūno kultūros rūmuose, Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetuose.

Seserimi buvo vokiečių išvežtos darbams į Austriją. 1948 metais Gražinai pavyko persikelti į JAV. Ten ji 25 metus dėstė prancūzų kalbą, įvairias šokio disciplinas Linden-

vudo universitete Misūrio valstijoje. Išejusi į pensiją grįžo į Kalifornijos valstiją, kur nuo 1981 metų gyveno Mora-

goje kartu su broliu Algirdu Vokietaičiu, kartu keliavo, plaukiojo, slidinėjo. Prižiūrėjo broli iki jo mirties 1994 metais, daug prisidėjo įamžinant jo atminimą: rūpinosi archyvo išsaugojimu, tvarkė ir siuntė medžiagą žurnalistams, leidėjams, rengė medžiagą ir redagavo jo „Raštų“ knygą, kurią 2003 metais Kaune išleido Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga.

Rokas SINKEVIČIUS

Lituaništika: tarp valstybinės kalbos gynėjų ir tvirkintojų

(atkelta iš 2 psl.)

Koordinacinės tarybos nariai nėra lengvai kvailinami. Išgyvenusieji sovietmečio propagandą, girdėj komunistams tarnaujančių „mokslininkų“ demagogijas okupacijos metais, Laisvės kovotojai, savanoriai ir kitų su krašto apsauga susijusių organizacijų nariai yra pakankamai atsparūs panašioms provokacijoms. Kiekvienam, patyrusiam sovietinės meilo sistemos veikimą, aišku, kad net ir kalbos mokslo srityje yra tikrų mokslininkų, turinčių profesinę ir pilietinę savigarbą, ir kitų, pasiruošusių vykdyti bet kurios valdžios nu-

rodymus ir politikuoti nepaisant aiškių savo mokslo teiginių ir faktų apie kalbos vartojimo istoriją Lietuvoje ir esamą vyraujančią praktiką demokratinėse valstybėse.

Tačiau kiek atsparūs A.Smetonos ir kitų agitatorių kladinimui yra Vilniaus universiteto studentai, kurie dažnai po mokyklos į universiteto suolą sėda nekritiskai vertindami savo profesorių politiškai angažuotus pasisakymus? Neduoda ramybės tai, kokia anti-valstybine, nes atvirai Konstitucijai prieštaraudančia, veikla užsiima VU Filologijos fakulteto administracijos vadovybė,

kokios nuostatos ir santykis su kalba bei valstybe yra ugdomas šio fakulteto studentams.

Valstybinės kalbos statuso ir neiškraipytos abėcėlės išsaugojimas yra ne atskirų partijų, o visų Lietuvos piliečių reikalas, pilietinė ir moralinė pareiga. Visiškaiteisi Lietuvos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, sakydama, jog nevalia kalbos paversti politinių sandorių įkaite. Būtent tai nori padaryti G. Kirkilo ir I. Šiaulienės projektui pritariantys politikai ir, deja, kai kurie mokslininkai, visiškai nesirūpinantys, kokias pasekmes tai atneš ateinančioms lietuvių kartoms.

Jonas BUROKAS

Kėdainiai pagerbė okupuotos Lietuvos Prezidentą

(atkelta iš 1 psl.)

L. Berijos „svečias“

Archyvų duomenys byloja, kad Kėdainiuose J. Žemaičio-Vytauto tarnauta penkerius metus, iš čia jis perkeltas į Klaipedos artilerijos pulką, iš ten, praėjės nemenkā atranką, kaip gabus ir perspektivus kariškis išsiustas gilinti karybos žinių į Prancūziją. Grįžęs iš mokslų užsienyje jis tėsė karių tarnybą Neprisklausomos Lietuvos kariuomenėje, tapo artilerijos pulko mokyklos viršininku. I Lietuvą atėjus naciams, kilo į kovą su jais, organizavo ir platinio antinacių spaudą, o mūsų šalį okupavus sovietams, ēmėsi aktyvios rezistencinės veiklos. Ivertinę ypatingus jo gabumus, Lietuvos partizanai J. Žemaiči-Vytautą išsirinko savo vadu.

„Kėdainių kraštas buvo pagrindinė J. Žemaičio-Vytauto vykdomos pasipriešinimo kovos vieta, žinoma, kad Kėdainių krašto miškuose jis žiemo-

davo“, – sakė istorikas V. Banys. Jis teigė, kad gerai žinoma teritorija ir, be abejų, karinės žinių, J. Žemaičiui-Vytautui padėjo priešintis agresoriams patiriant kuo mažiausią nuostolių. Partizanams jis vadovo netgi pakirstas insulto, o jo kova vyko iki buvo išduota jo slapstymosi vieta. „Paimtą į nelaisvę J. Žemaičiui-Vytautą, vienintelį iš visų pasipriešinimo kovos dalyvių, panoro pamatyti, ir, žinoma, ištardytį pats Lavrentijus Berija. Siaip jis to nedaryavo, tardymus patikėdavo pavaldiniam“, – teigė V. Banys. Jis pabrėžė, jog iš partizanų lyderio jokios informacijos neišgauta, o jis pats buvo nužudytas sovietinio „teisingumo“.

Karys iš pašaukimo

Rinkdamas medžiagą apie J. Žemaičiui-Vytautą, susidariau įspūdį, kad jis buvo karys iš pašaukimo ir kad jam ginti Lietuvą buvo be galio svarbu“, – sakė V. Banys. Jis pabrėžė, jog J.

Žemaitis-Vytautas turėjo visas galimybes emigruoti, tačiau to nepadarė, o atvirkščiai – išėjo partizanauti ir pasipriešinimo kovai būrė kitus žmones. Istorikas teigė, jog neabejojama, kad jis lėktuvu iš Lietuvos į Maskvą parsiskraidiinęs L. Berija siūlė visokių išlygų, kompromisų ir kitko, kad tik išgautų žinių apie Lietuvos partizanus ir jų kovos taktyką. Tačiau nepešė nieko. Jonas Žemaitis-Vytautas buvo nužydatus būdamas 45 metų. „Jeigu manės paklaustų, kam Kėdainiuose reikia atminimo lentos J. Žemaičiui-Vytautui, atsakyčiau, kad šitaip po kruopelytę mes renkame savo tautos, jos kovos už laisvę istoriją ir ją viešiname“, – sakė V. Banys.

Paminklinę lentą J. Žemaičiui-Vytautui sukūrė skulptorių Juozas Šlivinskas, jos sukurimą finansavo Kėdainių rajono savivaldybė.

Daiva BARONIENĖ
„Lietuvos žinios“, 1015-10-14)

Sveikiname

Atkurtos Žemaičių partizanų apygardos vadą Steponą GRYBAUSKĄ sveikiname garbingo 90-ojo jubiliejaus proga. Linkime sveikatos, neblėstančios energijos ir Dievo palaimos.

LPKS Mažeikių skyrius

Garbingo 85-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname Irkutsko sr. Šitkino r. N.Zaimkos k. tremtinę Vladą MORKŪNINĘ.

Linkime stiprios sveikatos, dvasios ramybės, ilgų ir džiaugsmingų metų bei Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

85-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname marijam-polię, buvusią Mordovijos lagerių politinę kalinę Juliją STANKEVIČIENĘ.

Linkime sveikatos, stiprybės, dvasios ramybės ir Dievo palaimos.

Likimo sesės Aldona ir Alva

Sveikiname LPKTS Rokiškio filialo narius, šventusius garbingą jubiliejų:

90-ajį – Janiną KONDROTIENĘ,
85-ajį – Bronių JURONĄ,
75-ajį – Robertą KLİŞI.

Linkime, kad šis gimtadienis kiekvienam padovanotų bent mažą staigmeną, kuri priverstų Jus nusišypsoti ir pasijusti laimingais.

LPKTS Rokiškio filialas

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Panevėžio filialo narius:

Aldoną ALEKNIENĘ, Nijolę KERAITIENĘ ir Vladą RAMOŠKĄ – 80-ojo,

Bronislavą AUKŠTIKALNYTĘ, Aldoną PLEPIENĘ ir Teresę STEPONAVIČIENĘ – 75-ojo,
Stasę BALAŠAUSKIENĘ – 70-ojo,
Bronių ZAIKAUSKĄ – 65-ojo,
Rimantą KUPČINSKĄ – 60-ojo.

Gyvenkite su šypsena, negestančia viltimi ir stiprybe.

LPKTS Panevėžio filialas

70-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname ilgametę LPKTS Vilkaviškio filialo pirmininkę Daliją Agotą KARIKIENĘ. Linkime sveikatos, stiprybės ir Dievo palaimos.

LPKTS valdyba

Padėka

Dékojame knygos „Tremties vaikai“ antro tomo leidybai paaukojusiems:

Juozui Ylai – 30 eurų,
Rasai Duobaitei-Bumbulienei – 50 eurų.

LPKTS pirmininkas Gvidas Rutkauskas

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.
Prenumeratos indeksas 0117.

Kaina: 1 mėn. – 2,36 euro.

Gyvenimo paveikslai

Šiluovoje gyvenanti Zofija Banytė-Bacevičienė šiemet šventė savo 85-ąjį gimtadienį. Ji gerai atsimena dienas, kai okupantų sumanymu visa Lietuva turėjo iškeliauti į tremtį.

Zofijos tėvai – Uršulė ir Stanislovas Baniai tada gyveno Pyragių kaime, Šiluvos valsčiuje, Raseinių apskrityje. Augino septynis vaikus. Vyriausioji duktė Onutė, buvo šaulė, aktyvistė, susižadėjusi su karriškiu Juozu Sadauskui ir ruošesi vestuvėms. Okupavus Lietuvą, jis tarnavo Raseiniuose, tačiau dingo be žinios. Žmonės kalbėjo, kad juos rusai sušaudė prie Baltrusios sienos. Zofijos sesuo nenustojo laukti sužadėtinio, tačiau vieną okupaciją keitė kita, o Juozas neatsiliepė.

Atriedėjus frontui ir įsitvirtinus abiejoms pusėms skirtinėse Dubysos pakrantėse, gyventojus evakavo. Kartą Zofijos sesuo Onutė sumanė nueneti pas tetą, kuri gyveno slėnyje. Nors mama su broliu bandė perkalbėti, kad tai pavojinga, mergina išėjo. Bevaikščiojant ją pakirto vokiečių snaiperio kulka. Broliai išvažiavo jos kūno parsivežti, sovietų skirtu sunkvežimiu. Pašarvojo ją su vestuviniais nuotakos rūbais. Per pačią sovietų kariniomenės apgultį, pusantro kilometro iki kapinių jos karta neše šešiolika draugų.

Zofijos tėvelis mirė būdamas vos 45 metų, dar iki okupacijos. Jos broliai Antanas ir Stanislovas buvo jau suaugę, Steponas ir Juozas – dar paaugliai. Tad motinai Uršulei atėjo sunkios dienos. Šeimoje buvo artojų ir audėjelių, tačiau smaugė pyliavos, duoklės ir panieka ūkininkams. Zofijos broliu Stanislovu susidomėjo NKVD, nes jis buvo partizanų ryšininkas. Ji išdavė savi. Nuteistas už „Tėvynės išdavimą“ ir išsiuistas į lagerį Sibire. Kitas brolis Juozas gavė šaukimą į kariomenę, sugebėjo ištoti mokyti į Šiluvos gimnaziją, o Antanas įsidarbino Lyduvėnų geležinkelio stotyje. Taip jie išvengė rekrūtų likimo. Zofija tuo metu baigė penkias klasės Šiluvos, todėl teko grįžti namo, nes mama jau gyveno viena.

Netrukus prasidėjo trėmimai, reikėjo slapstytis, drebėti. Atėjo lemtingoji 1949 metų kovo 25-oji. Apie tai pasaikoja pati Zofija Bacevičienė.

„Tik sutemus, kažkas pabeldė į langą ir pasakė: „Zose, bėkit, jus šiandien veš!“ Namauso buvau viena, mama buvo išėjusi į brolio teismą. Tieša, pas mus dar gyveno senutė Baliutavičienė. Kur aš bėgsiu?

Bijojau net laukan išeiti.

Kai po valandos į duris pabeldė trėmikai (kareiviai ir Šiluvos komjaunuolės), nustebu radę vieną. Ir tos aktyvistės buvo mano mokslo draugės, tačiau tai jų neglumino. Nutarė mane vestis į už trijų kilometrų esančius Roglaičius, pas tremiamą Mykolą Bučinską. Buvo patvinė, o komjaunuolės – tik su bateliais. Tad nuvedžiau jas lieptu per Lapišės upelį. Ten jie saugojo mus visus, bet nieko Bučinskams apie tremtį nekalbėjo. Aš pranešiau, kad trem, tad reikia pintis kasas, pavalgyti. Bučinskas netikėjo, sakydamas, kad jis nieko blogo nepadarė. Ryte žiūrim, nuo Pumpėnų atvažiuoja suaugusių ir mažų vaikų guruguolė, saugoma kareivių. Tik tada iėjo į kambarį karininkas ir pasakė, kad ruoštumėmės tremčiai. Man liepė namuose susiruošti ir po valandos būti prie Roglaičių koplytėlės. Palydai skyrė ginkluotus kareivius.

Einant pro brolio Antano Banio kiemą, paprašiau kareiviu leisti atsiuveikinti. Leido. Vienas kareivis éjo su manimi. Viduje sédéjo brolis su keturiaisiais vaikais ir uošvė, pusryčiau. Visus verkdama išbučiau. Kilo panika. Kareivukas net ašarą nusišuostė ir pasakė: „Pošli...“ (Eikim – rusiškai). Namuose liepiau Baliutavičienei iškepti kiaušinėnės, susiradau žolelėmis užpiltos naminukės. Kol jie valgė, pašeriau gyvulius. Žinoma, galéjau ir pabégti. Karelėliai į kelią sudėjo viską, kas buvo reikalingo troboje. Stai-ga atėjo mama su Antanu. Jie užlipo ant aukšto ir priplėgrūdų bei miltų. Su mama pa-bučiavome kryžių palei namą, pradėjo baubti gyvuliai, kaukti šunelis. Mamai atsirado vietas vežime, o aš 12 kilometrų iki Tytuvėnų geležinkelio stoties paskui vežimą éjau pėsciomi.

Mus į vagoną „pakrovė“ paskutines. Deja, ką pasiémėme iš namų, stotyje viską atėmė. Ešelonas stovėjo dar dvi paras, kol vežė tremtinius iš Tauragės ir Jurbarko. Mūsų vagone buvo 22 žmonės, kelionėje niekas nemirė, negimdė. Rašiau dienoraštį, tačiau jis kažkur dingo. Stotyse maisto ir vandens eidavome su Jonu Pacausku, nes jis mokėjo lenkiškai. Paprašiau sargybinio, kad surašytų rusišką abécélę, iki balandžio 22 dienos, kol važiavome, pramokau rusiškai.

Atsiradome Irkutsko srities, Nižneudinsko rajono,

Zofija su broliu Juozu tremtyje Poroge, 1957 metai

Bogatyr kaime. Ten mus sutiko anksčiau ištremti lietuvių ir pasveikino su šv. Velykomis. Kaime buvo keturi barakai ir kelios sodybos. Vaizdas nekoks: daug ožkų, rusai – su šimtasiūlėmis, dauguma gyventojų – tremtiniai (mes, ukrainiečiai, pavolgio vokiečiai). Vietiniams buvo pasakyta, kad atveža banditus, bet jie suprato apgaulę, kai pamatė lietuvių su akordeonu ir besilinksminantį mūsų jaunimą.

Vietovė buvo nuostabi: gyvenom ant Udos upės kranto, staty uola, vasaromis žydėjo ie-los, azalijos, lelijos. Vandeni gérēme tik virintą, nes siautė ligios. Tačiau žiemomis, kai temperatūra nukrisdavo iki 50 laipsnių šalčio, prasidėdavo tikras pragaras. Dirbome miško ruošoje tiek pat kiek ir vyrai. Vėliau jie tapo: traktorininkais, vairuotojais, motoristais, o mes genėjome ir deginome šakas. Sunkvežimiai buvo sudujų generatoriais. Vietoje benzino naudodavome medines kaladėles. Keliai neišbrendami, tad šlapesnėse vietose jais pravažiuoti reikėdavo imestivis medinių paklotų. Toki sunkvežimių mokėjau vairuoti ir aš.

Pirmą tremties vasarą plukdėme mišką. Išeidavome į darbą už 20 kilometrų savaitei. Mudvi su drauge Jadze turėjome valtelę nusiirti į upės vidurį, kur susigrūsdavo rastai, ir juos išstumdyti. Tai buvo labai pavojingas darbas. Todėl vėliau nuspręsta moterų ten neleisti. Pirmoji mano trėmimo bangos auka buvo jau minėtas Jonas Pacauskas. Jis peršalo, susirgo plaučių uždegimu ir mirė. Liko žmona ir trys vaikai.

Po kurio laiko jau buvome

įsidirbę žemę ir galėjome turėti daržus, auginome bulves. Buvolabai mažai mokama už darbą. Komendantas aiškindavo, kad tremtiniai turi atidirbtu už kelionės išlaidas. Kartą mane ištiko nelaimė: išsimaudžiau šaltame vandenye, pakilo aukšta temperatūra. Gydytojo nėra, tik felcerė. Paskui sužinojau, kad tremtinys gydytojas Vytautas Vaicekauskas dirbo miške dešimtininku, jam versitis mediko praktika buvo uždrausta. Visa laimė, kad iš Poro go atsiuntė felcerę Rają Mosiną, kuri išreikalavo leidimo vežti mane į ligonę. Tuo metu jau buvau be sąmonės. Žinoma, gijau létai, nes nebuvau vaistų, maistą, kurį mama iđėjo kelionei, kažkas pavo- gė. Gulėjau ligoninėje ilgai, buvau išsekusi, tad kai grįžau į Bagatryių, mama į pieną, sviestą, grietinę iškeitė visus mūsų daiktus.

Po to man paskyrė lengvesnį darbą – valyti barakus. Vėliau, kai persikėlėme gyventi į Poroę, prisijungė brolis Stanislovas, kuris buvo ištremtas į Bodaibo kasyklas. Šioje vietoje sutikau būsimą vyra – Antaną Bacevičių kilusį iš Eržvilko, Jurbarko rajone. Buvęs gimnazistas, nuteistas už pagalbą partizanams.

1957 metais atvažiavo kunitas V. Brėdikis. Suteikė Krikšto ir Santuokos Sakramentus. Aš jau buvau ištakėjusi už Antano Bacevičiaus. Susikūrė tautinių šokių ansamblis, dainas mokė mokytoja, o aš vadovavau šokių rateliui. Pačios pasisiuvome tautinis drabužius, dalyvavome ir nugalėjome Irkutsko dainų ir šokių festivalyje. Visa tai vyko jau Staliniui mirus, tada net leido tremtiniam studijuoti aukštose mokyklose.

Kai 1958 metais dauguma lietuvių išvyko į Tėvynę, penkios šeimos vis tik liko ten gyventi. Maciulevičius ir Mižutavičius vedė rusaites, Koste Frišmantaitė sukūrė šeimą su ukrainiečiu Koročenka, Ramaskevičius vedė lietuvię, bet liko, o Zosė Pacauskienė liko ten gyventi viena, nes Lietuvoje jos niekas nelaukė...

Zofija ir Antanas Bacevičiai į Lietuvą grijo 1958 metais. Banių sodyboje Pyragių kaime gyveno brolis Antanas. Isikūrė Šiluvos. Ilgus metus Zofijos vyras zakristijonavo, ji pati giedojo bažnyčios chore. Užaugino dukteris Margaritą (Repeckienę), Liucią (Kuodienę) ir sūnų Vygintą. Visi jie gyvena Vilniuje. Zofija – žinoma tauto-dailininkė, siuvinėjanti kryželiu, kurianti paveikslus, net portretus, kurie pasklidio po Lietuvą. Vieną yra padovanojusi net Lietuvos Respublikos Prezidente Daliai Grybauskaitei. Yra surengusi daug parodų. Žinoma, metų našta ir vienatvė verčia žiemas praleisti pas dukterį Vilniuje. Tik neduoda ramybės atmintis, vis nuvedanti moterį į tremties metus ir vietas. Savo kankintojams (ir toms Šiluvos komjaunuolėmis) ji seniai atleido... Visada su savimi turi tremtinio poeto Vytauto Cinauskio eilėraščių ir pati sau deklamuoją:

Tik nepalik piktumo
tiems,
Kas po gimtinę pykti
séjo.

Kiekvienas savo
atsiims.

Tik tu nebūki jiems teisejas.
(V. Cinauskas „Palik čia viską“)

Stanislovas
ABROMAVIČIUS

Algimanto apygardos partizanų atminimui – pagarbos bėgimas

Spalio 10 dieną

Algimanto apygardos partizanų 66-ųjų žūties metinių proga Anykščių rajone antrą kartą vyko pagarbos bėgimas ruožu: Šimonių giria–Svėdasai. Bėgikai galėjo bėgti 9 ir 1,2 kilometro distancijomis. Šio renginio organizatorius ir iniciatorius – Vladas Pajarskas. Tarp septynių išduotų ir 1949 metais žuvusių partizanų buvo ir jo brolis Albinas Pajarskas-Bebas, apygardos štabo viršininkas.

Anykščių rajono meras Kęstutis Tubis pasidžiaugė, kad nemažas būrys bėgikų įamžino Algimanto apygardos partizanų šviesų atminimą. Seimo narys, legendinis krepšininkas Sergejus Jovaiša ragino mylėti Tėvynę, kaip kas sugeba, ir kad ta meilė visų širdyse išliktų per amžius.

Renginyje dalyvavo Socialinės apsaugos ir darbo ministrės pavaduotojas Vytautas Šešelgis ir Lengvosios atletikos asociacijos valdybos pirmininkas Algirdas Maldūnas.

Prieš bėgimą buvo padėta gėlių 7 partizanų žūties vietoje Šimonių girioje prie Priegodo ežero. Gėlių puokštės partizanų žūties vietose padėjo Seimo narys Sergejus Jovaiša ir LPKTS Anykščių filialo nariai. Sužibo žvakutės buvusio bunkerio dauboje ir partizanų žūties vietoje.

Istorikas Gintaras Vaičiūnas supažindino renginio dalyvius su 1949 metų lapkričio 1–2 dienią įvykiais Šimonių girioje.

„Prieš 66 metus, lapkričio 1 dieną Šimonių girioje, greta Priegodo ežero aidėjo šūviai ir sprogimai. Štabo bunkerijoje slėpėsi septyni Algimanto apygardos partizanai iš visų pusų buvo apsupti sovietų armijos karių. 30 metrų ilgio atsarginio išėjimo iš bunkerio lubos ir atsarginis išėjimas tapo partizanų apkausu. Toks gynybos būdas leido kurį laiką partizanams atsilaikyti. Tačiau jėgos buvo neigios. Atsidūrė beviltiškoje padėtyje partizanai susispręgdino. Apygardos vadui Antanui Starkui-Montei tuo metu buvo 34 metai. Partiza-

nei Birutei Šniuolytei-Idai – tik 18 metų. 1949 metų lapkričio 1–2 dienomis Šimonių girioje ir jos apylinkėse dėl išdavysčių Rusijos kariams pavyko sunaikinti septynis Algimanto apygardos partizanų bunkerius. Žuvo 31 Laisvės kovotojas. Anykščių rajone žuvo 753 partizanai. Šimonių girioje žuvo apie 100 partizanų. Visi jie paaukojo gyvybę, kad mes būtume laisvi. Partizanas Albinas Milčiukas-Tigras 1947 metais savo dienoraštyje užrašė šiuos žodžius:

„Esu eilinis Lietuvos pilietis – partizanas ir džiaugiuosi, kad galiau savo veikla ir krauju siekti Lietuvos laisvės, o jeigu žūsiu, mano pasakojimas nutrūks, bet liks mano tauta, mano broliai, kurie gal sugebės dar geriau papasakoti“. Sie žodžiai įrodo, jog partizanai tikėjos, kad mes juos prisiminsime ir gerbsime jų atminimą, – istorinius įvykius bėgimo dalyviamas pasakojo Gintaras Vaičiūnas.

Pagarbos bėgime dalyvavo 178 bėgikai, tarp jų ir trys JAV kariai. Sportininkai bėgo 9 kilometrų distanciją ir finišavo netoli paminklo kovotojams už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Dalis mokinii bėgo 1,2 kilometro distanciją nuo Svėdasų koplytėlės.

Nugalėtoju tapo pirmą skyrių šiame pagarbos bėgime da-

lyvavęs Lietuvos mokslo tarybos teisininkas Vilnius Marius Dijokas, kuris 9 kilometrų nuotoli įveikė per 32 minutes 6,1 sekundės. Antras atbėgo anykštėnas Gytis Krivickas, o trečias – panevėžietis Irmantas Grubinskas. Moterų grupėje greičiausia buvo Jonavietė Sonata Galvydienė.

Lengvosios atletikos asociacijos valdybos pirmininkas Algirdas Maldūnas apdovanojo gausiausiai dalyvavusias komandas: Vilniaus „Žemynos“ (1,2 kilometer) ir Anykščių Antano Baranauskas pagrindinės mokyklos (9 kilometrų) sportininkus, kuriuos atlydėjo ir palaikė kūno kultūros mokytoja Rūta Meliūnienė.

LAA apdovanojo ir vyriausią bėgimo dalyvį 84 metų kaunietį Matą Ankudavičių bei jauniausią – septymetę anykštėnai Aidą Adamonį. Lietuvos kaimo sporto ir kultūros asociacijos „Nemunas“ vadovas Kęstutis Levickis šios draugijos žvaigžde apdovanojo 70 metų jubiliejų švenčiantį svėdasiskį Vladą Pajarską.

Bėgimą organizavo Anykščių rajono savivaldybė ir Lengvosios atletikos asociacija.

**Liudvika DANIELIENĖ,
LPKTS Anykščių filialo narė**

Daugeliškių miške atidarytas partizaninio karo istorijos pažintinis takas

TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos Vilniaus skyriaus nariai drauge su Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos nariais ir TS-LKD Vilniaus miesto skyrių sueigos bendruomene lankėsi Daugeliškių miške, netoli Ariogalos, kur buvo atidarytas pažintinis takas, skirtas partizaninio karo istorijai. Iškilmingo renginio metu prisiminti Laisvės kovų dalyviai, pašventintas Laisvės kovotojų žūties vietoje pastatytas paminklas.

Maršuto kelyje įrengti keturi informaciniai stendai, kuriuose pateikiama informacija apie svarbius Laisvės kovų laikotarpio įvykius, partizanus ir jų vadus. Pastatytos maršruto kryptį nurodančios rodyklės, kad lankytojams būtų lengviau surasti objektus.

Bunkerio atstatymo ir pažintinio tako įrengimo darbams vadovavo Ariogalos gimnazijos istorijos mokytojas Audrius Bautronis. Ariogalos gimnazijos mokytojai ir moksleiviai savanoriškai rinko informaciją apie ten vykusius istorinius įvykius remiantis archeologiniais radiniais. Šis atliktas darbas parodė, kad išsamūs archeologiniai tyrimai leidžia palyginti skirtingų šaltinių duomenis bei didina informa-

cijos vertę. Archeologiniai tyrimai turi būti atliekami kiekvieną kartą vykdant partizanų bunkeriu atstatymo ar kitus jų atkaso darbus.

Daugeliškių miško bunkeris buvo įrengtas 1948 metų balandžio mėnesį. Jame buvo įsikūręs tuometinis Prisikėlimo apygardos vadas Petras Bartkus-Žadaila, nuo 1949 metų – tas pačias pareigas ējęs 1949-ųjų vasario 16-osios Deklaracijos signataras Leonardas Grigonis-Užpalis. Bunkeris nuolatos negyventa, jis buvo naudojamas kaip laikina susitikimų vieta. 1950 metų liepos 22 dieną saugumo (MGB) karinės operacijos metu išduotas LLKS štabo bunkeris buvo likviduotas, šurmo metu žuvo penki Laisvės kovotojai: L. Grigonis, Aleksas Meškauskas-Elytė, Vytautas Kuzmickas-Sakaliukas, Juozas Tomkus-Gabrys ir partizanas slapyvardžiu Banga. Vieintelis Juozas Zinius-Nemunėlis buvo suimtas gyvas.

Tako atidarymo juostelevę perkirpo Raseinių meras Algirdas Gricius, LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas ir šio sumanymo įgyvendinimo iniciatorius Andrius Bautronis.

Tomas KAZULĖNAS

Dėl paramos memorialinio paminklo statybai Kryžkalnyje

Praėjo 25 metai, kai atkūrėme Lietuvos nepriklausomybę. Tačiau iki šiol Lietuva nėra deramai pagerbusi už Laisvės kovoju sių ir gyvybę paaukujusių savo sūnų atminimo.

Kryžkalnyje kunigo, prelato Alfonso Svarinsko iniciatyva iš paaukotų lėšų pradėtas statyti memorialinis paminklas, skirtas tūkstančių žuvusių partizanų atminimui.

Memorialinio paminklo statybos finansavimu ir statyba rūpinasi Lietuvos laisvės kovos sajūdis (LLKS). Šiuo metu statybų sukaupta ir panaudota 56 719,54 euro

(195 841,23 litai). Darbų užbaigimui reikia dar apie 159 300 eurų (550 031 litai).

Malonai prašome, pagaljūs galimybes, finansiškai paramti memorialo statybą. Pinius galite pervesti į LLKS (Sodų g. 3, LT-35009 Panevėžys, įmonės kodas 290770650) tikslinę sąskaitą Swedbank AB Nr. LT32 7300 0101 0944 8557. Pageidautina nurodyti, ar sustinkate, kad jūsų įmonė ar jūs asmeniškai, kaip memorialo statybos rėmėjai, būtumėte jamžinti memoriale.

Ačiū už jūsų gerumą.
Lietuvos laisvės kovos sajūdis

2015 m. spalio 23 d.

Pilielinė akcija „Uždekl žvakutę savo krašto partizanams“

Vėlinių dieną uždegti žvakutę ne tik ant savo artimojo, bet ir ant visų užmiršto kapo – sena mūsų krašto tradicija. Lapkričio 1-ają, kai kapinės skėsta gėlių ir žvakui jūroje, gausu vietų, kur tamsu ir tuščia, nors ten atgulė mūsų tautos didvyriai.

Būtent todėl 2013 metais pilietiškas jaunimas inicijavo akciją „Uždekl žvakutę savo krašto partizanams“, kurios metu lankomos už Lietuvos laisvę gyvybę paaukojusiu žūties vietas, tvarkomi jų kapai ir uždegamos pagarbos žvakutės.

Šiemet akcija apjungs dar daugiau Lietuvos miestų ir regionų. Kviečiame dalyvauti akcijoje Jūsų mieste ar regione, užsiregistravus pas savo miesto ar regiono koordinatorių. Jeigu akcija Jūsų mieste nevyksta, Jūs galite tapti jos iniciatoriais, burdami gyventojus ir uždegiami žvakutę Laisvės kovotojams.

Akcijų datos ir koordinatoriai:

Rokiškis – spalio 23 d. 11 val.

išvykimas nuo Lietuvos pašto (Respublikos g. 92). Akcijos globėjas Rokiškyje – istorikas Algimantas Kazulėnas (daugiau informacijos tel. 8 614 16240).

Panevėžys – spalio 29 d.
10 val. išvykimas nuo Panevėžio Šv. Trejybės bažnyčios (Sodų g. 2). Akcijos globėja Panevėžyje – LR Seimo narė Rasa Juknevičienė (daugiau informacijos tel. 8 612 01203, Justina).

Dzūkija – spalio 29 d. 13 val. išvykimas nuo Vilniaus (Seimo III rūmų) ir 14 val. nuo Varėnos savivaldybės. Akcijos globėjas Dzūkijoje – LR Seimo narys Liutauras Kazlavickas (daugiau informacijos tel. 8 612 01055).

Kauno rajonas – spalio 29 d. 13 val. išvykimas nuo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė (daugiau informacijos tel. 8 614 85117).

das Rutkauskas (daugiau informacijos tel. 8 614 29500 arba 8 614 85117, Rasa).

Kaišiadorys – spalio 29 d. 16 val. išvykimas nuo Kaišiadorydorių rajono savivaldybės (Bažnyčios g. 4). Akcijos globėjas Kaišiadoryse – LR Seimo narys dr. Mantas Adomėnas (daugiau informacijos tel. 8 616 71662, Aistis).

Raseiniai – 30 d. 13 val. išvykimas nuo Ariogalos gimnazijos. Akcijos globėjas Raseiniuose – istorijos mokytojas Andrius Bautronis (daugiau informacijos tel. 8 624 86944).

Suvalkija – spalio 31 d. 10.30 val. išvykimas nuo memoriale Genocido aukoms atminti Šakių kapinėse. Akcijos globėja Suvalkijoje – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė (daugiau informacijos tel. 8 614 85117).

Akciją organizuoja pilietinė iniciatyva „Partizanų takais“

Skelbimai

Spalio 29 d. (ketvirtadienį) 14 val. Kauno Panemunės senelių namuose (Kurtinių g. 1 D) įvyks renginys chorvedžio Antano Padleckio (1925–2010) gyvenimo ir kūrybos palikimui atminti. Bus dalinamasi prisiminimais, skambės buvusių politinių kalinių ir tremtinių dainos, paties vadovo įvairių poetų tekstais sukurtos dainos. Renginyje kviečiami dalyvauti buvę bendraminčiai, tremtiniai, politiniai kaliniai, pažinoję chorvedį.

Pasiteirauti tel. (8 37) 34 59 17, 34 54 69.

Maloniai kviečiame dalyvauti

Lapkričio 2 d. (pirmadienį) 14 val. Kauno Petrašiūnų kapinėse prie „Tautos kančios“ memorialo LPKTS Kauno filialas kviečia paminėti Vėlines – Mirusiuju atminimo dieną.

Dalyvaus LPKTS Kauno buvusių tremtinių choras „Ilgesys“ (vadovė Bronė Paulavičienė).

Kviečiame dalyvauti, uždegti žvakelių, padėti gėlių, malda prisiminti negrūžiusius iš Sibiro platybių.

Spalio 23 d. (penktadienį) 16 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) įvyks rašytojos Aldonos Ruseckaitės naujausios knygos „Žemaitė“ pristatymas. Koncertuos Juozo Gruodžio konservatorijos, šiemet švenčiančios 95-ąsias išteigimo metines, moksleiviai.

Renginio globėja – LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margvičienė.

Spalio 30 d. (penktadienį) 11 val. LPKTS Šiaulių filialas organizuoja lapų grėbimo talką Šiaulių Ginkūnų kapinių Tremtinių sektorius. Apsirenkite darbiniais drabužiais, atsineškite šiukšlių maišų sugrėbtiems lapams supilti.

Lapkričio 2 d. (pirmadienį) 12 val. LPKTS Šiaulių filialo narius kviečiame ateiti į Šiaulių Ginkūnų kapines prie Tremtinių sektorius pagerbtii išėjusiuosius amžinybėn. Atsineškite žvakucių.

Užjaučiame

Dėl Motinos mirties nuoširdžiai užjaučiame Seimo narę Rytą Kupčinską.

**LPKS Mažeikių skyrius,
Lietuvos Sąjūdžio Mažeikių skyrius**

Nuoširdžiai užjaučiame LPKTS savaitraščio „Tremtinys“ redaktorę Jolitę Navickienę mirus mylimai Mamai.

LPKTS Kauno filialas

Nuoširdžiai užjaučiame savaitraščio „Tremtinys“ redaktorę Jolitę Navickienę ir jos šeimą dėl mylimos Mamytės mirties.

**LPKTS valdyba
LPKTS administracija**

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
www.lpkts.lt, el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com,

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrāžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Vytautas Žiaugra 1929–2015

Gimė Rokiškio apyl. Kazliškio apyl. Beržuonių k. 1949 m. mokėsi J. Tumo-Vaižganto gimnazijos paskutinėje klasėje. Pavasario atostogų metu su tėvais ir jaunesniu broliu buvo ištremtas į Irkutsko sr. Alarsko r. Manilovsko k. Kolūkyje dirbo įvairius darbus. Vėliau dirbo energetiką. 1957 m. sukurė šeimą ir užaugino tris sūnus, aštuonis vaikaičius. Po reabilitacijos liko gyventi Sibire.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną Galiną, vaikus, vaikaičius, brolį Donatą ir artimuosius.

LPKTS Rokiškio filialas

Povilas Karkauskas 1920–2015

Gimė Kutiškių k. Panevėžio r. devynis vaikus auginusioje šeimoje. Iki antrosios sovietų okupacijos pradžios mokėsi Vilniuje aukštesnioje technikos mokykloje. 1944 m. suimtas, kalintas ir tardytas Panevėžio kalėjime. Nuteistas 10 m. lagerio ir 3 m. tremties. Išvežtas etapu į Komiją, Uchtą. Vėliau – į Intą. Lageriuose dirbo naftos grėžimo darbus ir anglies kasykų šachtose. Jo tėvas ištremė į Tomsko sr., ten 1950 m. mirė tėvas. 1958 m. Povilas grįžo į Lietuvą, tačiau sovietų valdžia neleido jam gyventi tėvynėje. Todėl jis grįžo į Komiją. Vėliau žmonai pasiligojusi parvezė į Lietuvą. Nuo tada gyveno Klaipėdoje. Buvo veiklus ir nuoširdus Klaipėdos PKTS narys.

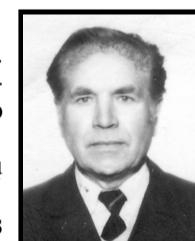
Užjaučiame vaikus, vaikaičius ir gimines.

Klaipėdos PKT sąjunga

Bronislovas Batvinis 1920–2015

Gimė Lazdijų r. Romanovos k. 1941–1949 m. kalėjo Komijoje, Vorkutoje. Grįžęs į Lietuvą sukurė šeimą. Užaugino du vaikus. Gyveno Kauno r. Garliavoje. Dirbo laiškininku.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį, sūnų ir jų šeimas.

Klemensas Vaitkus 1936–2015

Gimė Tauragės aps. Kydarnos valsč. Paskarbiškių k. ūkininkų šeimoje, auginusioje dvi dukteris ir penkis sūnus. 1949 m. šeimą ištremė į Irkutsko sr. Klemensas tada buvo paauglys ir nuo tremties pabėgo. Ilga laiką slapstėsi, vėliau išvyko į Kaliningrado sr. Isidarbino. Grįžęs į Lietuvą apsigyveno Kvėdarnoje, Isidarbino Kvėdarnos MSV. Vedé, užaugino dukterį Daivą.

Palaidotas senosiose Kvėdarnos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukters šeimą, gimines ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Evaldas Jablonskis 1944–2015

Gimė Tauragės aps. Pajūrio valsč. Džiaugėnų k. ūkininkų šeimoje, auginusioje tris dukteris ir sūnus. 1944 m. šeima ištremta į Irkutsko sr. Bodaičio r. 1959 m. grįžo į Lietuvą, Džiaugėnus. Sukurė šeimą, užaugino tris dukteris ir sūnų. Gyveno Silalėje.

Palaidotas Šilalės evangelikų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį, sūnų, jų šeimas, gimines ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Spausdino spaustuvė

UAB „Morkūnas ir Ko“,

Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai

Tiražas 2160 egz.

Kaina

0,58 euro (2 litai)

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekcių atspindžiai“ remia

S P A U D O S ,

R A D I O I R

T E L E V I Z I O J O S

R È M I M O

F O N D A S

Partizanų fotografo dovana

Kaune gyvenantis Laisvės kovų dalyvis Panėvėžio rajone Stanislovas Šniutė-Žalvarinis, gimęs 1927 metais, pokariu buvo Vyčio apygardos partizanų fotografas, Neprieklausomybės kovų 4 pulko 9 kuopos savanoario Kazimiero Šniutės, Vyčio Kryžiaus ordininko, gyvenusio Kėdainių apskrities Surviliškio valsčiaus Narušių kaime, sūnus. Pokario metu jo tėvas Kazimieras buvo neabejingo Lietuvos okupacijai: Ramygalos valsčiuje suorganizavo 23-iąjį partizanų būri, pasirinko Savanoario slapyvardį. Jam žuvus 1947 metais spalio 17 dieną Petkūnų kaime, būriui vadovauti pradėjo Vladas Mataitis-Cvirka.

1947 metais Ramygalos apylinkėse beliko tik du būriai: Cvirkos ir S. Eitmanavičiaus-Biednojo Rupūžės. Didelės netekėjys apygardoje prasidėjo po MGB agento Juozo Albino Markulio-„Erelia“ išdavysti. 1948 metų gegužės 13 dieną sužeistas mūšyje nusišovė apygardos vadinas Danielius Vaitelis-Briedis.

Stanislovas pasirodė gimtose apylinkėse jau po tévelio žūties. Susiseikė su Jono Vepšt-Paukšteliu būrio partizanais, tapo jų pagalbininku, priėmė priesaiką. Kadangi grijo namo su geru vokišku fotoaparatu, tai sulaukė partizanų prašymų juos nuotraugrafuoti.

Dar 1946 metais Stanislovo tėvą Kazimierą Šniutė-Savanorij susiradės Krekenavos fotografas Vytautas Bajoriūnas klause, kaip jam pasielgti, jei stribai ir enkavedistai liepia fotografiuoti išniekintus partizanų kūnus? „Fotografuok, tik būtinai

Edvardas Daučiūnas-Jokeris ir Stasys Strikulys-Fricas, 1948 metai

istorijai pasilik sau povieną nuotrauką...“, – patarė partizanų būrio vadas, jausdamas, kad tik taip galima išsaugoti jų kovų atminimą ateinančioms kartoms. Todėl ir Stanislovui kilo noras prisidėti prie tos herojiskos kovos dalyvių atminimo išsaugojo. Nuotraukos pasklidopo apylinkes. Negatyvus padėjo slėpti brolis Danas, irgi buvęs partizanų ryšininku. Deja, 1949 metais vienoje sodyboje stribai rado kelias jo darytas partizanų nuotraukas. Iš ten gyvenusių merginų išgavojo pardę. Areštavo jau 1950 metais, o nuotraukos buvo pagrindinis jo „kaltės“ įrodymas. Stanislovą nuteisė 25 metams kalėti. Omsko lageryje šis garbingas žmogus iškalėjo šešerius metus.

Stanislovas 1947–1949 metais fotografovavo Vyčio apygardos partizanus ir iki šiol išsaugojo dalį nuotraukų negatyvus. Nesenai Stanislovas Šniutė apsilankė „Tremtinio“ redakcijoje ir padovanojo 83 senus partizanų fotografijų negatyvus, su prašymu juos peržiūrėjus ir kiek įmanoma sutvarkius perduoti į archyvus. Žinoma, jie jau prastokos būklės, dalis nuotraukose užfiksuočių žmonių galės būti įvardyti kaip neatpažinti, tačiau dauguma – žinomi. Tai partizanai, jų vadai, rėmėjai, ryšininkai. Stanislovas sako, kad keliuose kadruose yra nusifotografuotas ir jis, bet, kaip legaliai gyvenęs, prisidengė veidą žūronais.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Jono Vepsto-Paukšteliu būrio partizanai (vadas viršutinėje eilėje ketvirtas iš kairės): Edvardas Daučiūnas-Jokeris, Leonas Starolis-Aras, Vytautas Vepštės-Žvaigždutė, Vytautas Zalomskis-Lūšis, Stasys Strikulis-Fricas, Leonas Staruolis-Aras, Grigalius Staruolis-Plienas, Stasys Ambroza-Ponas, Jonas Kalvaitis-Pažstamas, Vytautas Zalansas-Lūšis, Antanas Amboza-Fuksas, 1949 metai

Vilniuje paminėtos 1951-ųjų trėmimo metinės

Ukrainos žurnalistės, projekto „Misija Sibiras‘15“ dalyvės Julijos CIURUPOS kalba, pasakytą 1951-ųjų trėmimo metinių minėjime

Gerbiami tremtiniai, laba diena, gerbiami minėjimo svečiai,

Prisipažinsiu, kai mane pakvietė šiame minėjime pasakyti kalbą, aš labai sutrikau. Nes ką gi aš galiu pasakyti jums – tremtiniams? Grįžusi po šių metų ekspedicijos „Misija Sibiras“, aš žinau, ką pasakyti vaikams mokyklose ar savo bendraamžiams, netgi žinau, ką pasakyti vyresniems žmonėms, niekada neišgyvenusiems tremties. Tačiau ką galėčiau pasakyti Jums? Ir tada aš supratau, kad privalau čia būti tam, kad Jums parodyčiau savo akis. Kad pasakyčiau, jog Lietuvos jaunimas yra pilietiškas.

Šiemet norą dalyvauti projekte „Misija Sibiras“ pareiškė net 800 jaunu žmonių. Atrinkta šešiolika. Man nusiūpsyjo sėkmė būti vienai iš šešiolikos. Šią vasarą mes vykome į Tomsko sritį, vietą, kuri nepasižymėjo dideliu tremtinių skaičiumi, tačiau projektui „Misija Sibiras“ svarbu ne skaičiai, o kiekvieno tremtinio likimas.

Penki tūkstančiai kilometrų iki Tomsko ir tiek pat atgal. Keliavome traukiniai, lėktuvais, plaukėme kateriais ir éjome pėsčiomis daugiau nei šimtą kilometrų. Bet tai ne taip svarbu, nes esame jauni ir

mums nėra nieko neįmanomo Mes aplankėme devynias kapavietes, šešias iš jų sutvarėjome.

Pastatėme aštuonis naujus lietuviškus kryžius, kad išliktų tautos pėdsakas. Ten, tolimatejame Sibire, mes radome Lietuvą. Jūsų rankomis kurtą Lietuvą.

Po dviejų savaičių prasmingu darbų mes sėdome į traukinių ir grįžome atgal. Bet grįžę mes skubėjome ne namo, pas saviškius, kurie buvo be proto mūsų pasiilgę, skubėjome ne prie skanėstais nukrauto stalo, ne į jaukius namus ir šiltas lovas. Ne, tą pačią dieną, vos išlipę iš traukinio, mes skubėjome į Ariogalą, kur vyko Lietuvos tremtiniai ir politinių kalinių sąskrydis. Ir ten aš pirmą kartą gyvenime pamačiau tiek daug švytinčių akių. Tai buvo jūsų, tremtiniai, akys. Ne skausmo, ne kančios, ne nuoskaudų, bet švytinčios ir laimingos akys. Šito mums, jauniems, reikia iš Jūsų mokytis.

Šiandien, minint 1951 metų spalio trėmimo metines, savo ir visų jaunu žmonių vardu noriu palinkėti – bendraukime vieni su kita, mokykimės žiūrėti vieni kitiemis į akis ir kurkime tokią Lietuvą, kurios akys žiūrėtų plačiai ir toli toli...